

Світогляд Корану

Плацдарм для культурної
реформи

AbdulHamid AbuSulayman

THE QUR'ANIC WORLDVIEW

A Springboard For Cultural Reform

Серія МІІД «Книги у скороченому викладенні»

Бібліотека сайту Іслам в Україні islam.in.ua

СВІТОГЛЯД КОРАНУ
Платформ для культурної реформи

Абдул-Хамід Абу Сулейман

*Книга надрукована за підтримки
Асоціації освітнього розвитку*

Міжнародний Інститут
Ісламської Думки

Рівне – 2020

Світогляд Корану:
платформ для культурної реформи (Ukrainian)
Абул-Хамід Абу Сулейман
Серія «Книги у скороченому викладенні»

© Міжнародний Інститут Ісламської Думки
 1442 р. по Гіджрі / 2020 р. н. е.

The Qur'anic Worldview:
A Springboard for Cultural Reform (Ukrainian)
AbdulHamid Ahmad AbuSulayman
Books-in-Brief Series

© The International Institute of Islamic Thought (IIIT)
 1439AH/ 2018CE
Paperback ISBN 978-966-416-???-?
 IIIT
 P.O. Box 669
 Herndon, VA 20172, USA
 www.iiit.org

Переклад: Світлана Коваленко
 Редакція: Микита Ригайло
 Обкладинка: Шіраз Хан
 Верстка: Гасан Гасанов
 Інститут Інтеграції Знань
 Грузія, Тбілісі, вул. Дадіані 7,
 Торгівельний та Бізнес-центр «Карвасла», А-317
 ikiacademy.org

Усі права захищені.
 Жодна із частин цієї книги не може бути відтворена
 без письмового дозволу правовласника.
 Погляди та думки, які викладені в цій книзі, належать автору
 і можуть не співпадати з думкою видавця, перекладачів і редакторів.

ВСТУП

Метою цієї книги є вивчення причин погіршення стану мусульманського світу, вона прагне відповісти на головні питання, які хвилюють мусульман сьогодні: як повністю змінити цей стан занепаду і відновити велич мусульманської цивілізації. Автор пропонує рішення для відновлення коранічного світогляду, яке дозволить мусульманському суспільству процвітати і принципи якого все ще залишаються застосовними. Сьогодні відродження ісламської ідентичності за допомогою коранічного світогляду є передумовою для здорового і видимого розвитку мусульманського світу в подальшому.

Цей світогляд може служити джерелом більшого динамізму, позитивної енергії і творчих здібностей для здорової людської цивілізації. Шляхом впровадження, всебічного розгляду світогляду мусульманського суспільства і стадій його розвитку в часі ця книга визначає одну з найбільш фундаментальних причин прогресу мусульманської цивілізації впродовж її ранніх періодів існування. У той же час, вона встановлює важливі аспекти процесу спотворення, якому було піддано мусульманське суспільство протягом століть, і пропонує рішення. Незважаючи на захоплення мусульман Заходом і успадкування західних звичаїв у всіх аспектах життя, це наслідування було поверхневим, в той же час, мусульманські суспільства неухильно скочувалися до стану відсталості і неучтва. Нічого не зміниться, поки мусульмани не почнуть розвивати світогляд, який надає справжнє сприйняття сенсу, цілей і мотивації для конструктивних дій і реформи.

Сподіваємося, що налаштовані на здійснення реформ філософи і лідери будуть плідно працювати з коранічним світоглядом, вивчаючи його у всій повноті достоїнств, і шляхом виховання дітей, освіти і професійної підготовки впроваджуватимуть його в серця і уми синів і дочок мусульманського суспільства.

Глава перша

Коранічний світогляд і людська культура

Кожна система культури пов'язана із закладеним в її основі світоглядом, який втілюється в життя завдяки певному типу мислення. Чим чистішим, позитивним, великим і гнучким є такий тип мислення і чим точніше він відображає пов'язані з ним культурну систему і світогляд, тим ефективнішим і динамічним він буде.

Коранічний світогляд містить у собі основу для реформи. Вона повинна обґрунтовано, послідовно, науково відображатися в структурі, застосуванні та наслідки для ісламського суспільства. Відсутність знання структури і змісту ісламського світогляду спричинила за собою втрату життєздатності, здатності до відновлення, значущості та інтелектуальної продуктивності. Ісламські принципи, концепції і цінності не мали достатньо впливу, незважаючи на безліч робіт про ісламську спадщину і методологічні інструменти розуміння.

Ясний, послідовний і реалістичний світогляд матиме успіх як доктринальна сила, яка наповнює психічне, духовне і інтелектуальне життя, спрямовуючи його до принципових дій. Невизначений світогляд буде слабо впливати на життя особистості або на стан суспільства. Сьогодні мусульманське суспільство потребує усвідомлення і зацікавленості в ґрунтовному вивченні ісламського світогляду. Як результат, ми спостерігаємо пасивність, занепад і відсталість мусульманського суспільства протягом останніх століть.

Зачарованість мусульманських інтелектуалів науковими і матеріальними досягненнями західної моделі призвело до

того, що вони запозичили західний менталітет і світогляд, що лежить в його основі. Замість цього, мусульманські уявні шаблони повинні бути реформовані шляхом критичного вивчення і дослідження мусульманської традиції. Таке дослідження може охоплювати причини занепаду ісламської думки, соціальної структури і культурних основ. Мусульманські інтелектуали повинні подолати своє сліпе захоплення західними шляхами і запозичувати об'єктивність і конструктивний критицизм для розгляду своєї власної історії і культури. Ісламський світогляд містить у собі доктринальні засади та інтелектуальні, психологічні та емоційні імпульси для відновлення всього втраченого мусульманським суспільством.

Досягнення часів Пророка і періоду праведних халіфів були натхненні їх сутнісними, ефективними поглядами на світ і культуру. Цей світогляд містить ініціативний дух, динамізм, інтелектуальну і емоційну сили. Історичні подвиги цих людей навіть зараз стійко утримуються в пам'яті і свідомості мусульманського суспільства. Ми повинні зрозуміти якості світогляду, які направляли те раніше покоління, і те, як цей світогляд еволюціонував.

Розглядаючи радикальні зміни, що знайшли своє відображення в сьогоднішній ситуації, ми повинні розрізнати погляди, якими керувалися ранні покоління мусульман, і тяжку спадщину наших пізніших предків, яка позначається досі. Сьогоднішній світогляд є реакційною теорією, її риторика підтримує утиск, ураження, пасивність і маргіналізацію. З іншого боку, Коранічний світогляд був успішним в далекому минулому, тому що цьому сприяли його реалізація та затвердження у множинних індивідуальних і громадських діяннях. Коли люди жили під

впливом конструктивного світогляду Корану раннього періоду Ісламу, їхня дана Господом духовна природа відповідала цінностям справедливості, милосердя, братерства і миру. Всемогутній Господь сказав: «Це – лише Нагадування світам, тим з вас, хто бажає слідувати прямим шляхом» (сура «Скручування», 81: 27-28).

Невизначеність ісламського світогляду поступово встановилася після закінчення ери Пророка і часів праведних халіфів. Суспільство сподвижників Пророка, вихованих на словах Священного Корану під опікою передавачів ісламського послання, почало розсіюватися. За цим послідувало зіткнення з корумпованими імперіями-агресорами тих часів: Перською та Візантійською імперіями. Далі бунтівні арабські племена, що кочували в пустелі, зумовили негативний вплив на політичне життя мусульманської держави, а в боротьбі з ними загинула значна частина його воїнства. Кочівники араби того часу, для яких Іслам був новим, все ще перебували під впливом примітивних расистських племінних цінностей і соціальних традицій.

Регіональні конфлікти, суворе пустельне життя і затяжні племінні конфлікти через дефіцитні природні ресурси перешкождали зануренню в цінності солідарності і метаплеменного мислення, які лежать в основі ісламських соціальних інституцій, таких як сім'я, громадянство, концепції держави і суспільства. Коран демонструє варварство бедуїнів і їхній примітивний спосіб мислення. Негативний вплив на ісламське політичне життя почався з розпаду правильно керованого халіфату і встановлення влади правлячої досить жорстоко династії Омейядів. І примітивний спосіб мислення і расистський підхід до

взаємин людей затінив Коранічний світогляд надалі. Інша значна проблема полягала в тому, що, з плином часу, інтелектуальні кола мусульманського суспільства засвоїли формалізм грецького мислення і логіки, занурилися в розробку філософських концепцій і доктрин міфічної спрямованості.

Ці події привнесли тенденції залежності в публічну і політичну сфери, в той же час, затемнюючи і спотворюючи багато аспектів ісламського світогляду. Релігія, таким чином, поступово стала використовуватися для задоволення цілей політичних правителів і їх прихильників. Інтелектуальне і доктринальне сум'яття посилювало і навіть спровокувало ще більше спотворення ісламського світогляду, а також подальше духовне ослаблення мусульманського суспільства. Ці процеси чітко спостерігалися до кінця епохи Омейядів, і виявлялися в руйнуванні політичної системи Ісламської держави і у відході від основ Корану, встановлених для відродження цивілізації. Ці основи включають встановлене Богом намісництво на Землі, доцільність свідомості, підпорядковану законам природу людини, етичні основи діянь людини і принципи справедливості, братерства, єдності Господа, наряду, свободу, відповідальність і конструктивні дії.

Минуле було наповнене метою і прагненням, які направляли народ, і, разом з тим, стимулювали прогрес, творчі здібності і конструктивні дії. Результуючий вакуум був заповнений риторикою покірності і залякування, які в подальшому зміцнили пасивність і безпорадність. В результаті, це вилилося в конфлікти, фрагментацію, відсталість і інституційну дисфункцію, а також зумовило правління тиранічних режимів на території всієї, колись

єдиної мусульманської держави. Пропонований конфлікт між одкровенням і обґрунтуванням для мусульманських громад є ілюзією, яка не знаходить підстав в природі людини або об'єктивної реальності. Під питанням виявляються письмовий текст Одкровення і реальна природа людини, закони Всесвіту. Прояв причини полягає в підтвердженні того, що Одкровення описує реальне існування природи людини і великого Всесвіту. Оскільки Одкровення і універсальні закони виходять з одного джерела, немає жодних розбіжностей між реальним значенням і керівництвом, наданим в Божественному Одкровенні.

Коран не містить незалежної згадки «причини» або «розуму». Інтерес до розуму або причини пов'язаний не з причиною або її аксіомами, які є незмінними аспектами природи людини, а скоріше з тим, яким чином використовуються причина і її можливості.

У Корані часто згадується процес розуміння (альгадаббур) – використання однієї причини (аль-акл / аль-тааккул), роздум (аль-тафаккур) і усвідомлення (аль-ібсар). Якщо вчені не володіли достатніми знаннями або інформацією для того, щоб визначити помилки в своїх аналогіях, вони просто застосовували інтерпретацію, яка відповідала загальному духу ісламського права і яка, на їхню думку, найбільш відповідала вимогам блага людини: вони дотримувалися принципу правової переваги (істіхсан). Цей підхід заклав основи такої дисципліни, як макасід аш-шаріа (найвищі цілі ісламського права), яка досліджує окремі випадки в світі універсального, щоб реалізувати ісламське право в матеріальному житті людини. Таким способом вчені мали

можливість захищати і підтримувати духовні і матеріальні інтереси.

Істинне розуміння Одкровення не може включати можливості примусу, насильства або заперечення людської природи або законів Всесвіту. Божественне Одкровення було послано, щоб привести нас до розуміння нашої істинної природи і створення в цілому: єдиного шляху формування справедливого, здорового і творчого суспільства. Це Одкровення стимулює і направляє людей, пускає в хід і стимулює їх підкорятися бажанням робити добро. Наприклад, Коранічне веління «Читай» направлено на те, щоб привести нас до використання людської здатності для блага, воно збуджується вірою, мудрістю і етичною доцільністю. Світогляд Корану не допускає конфлікту між Одкровенням і фактами, встановленими за допомогою спостереження природи, життя людини та існування Всесвіту. Все, що потрібно шукачеві для досягнення істини, – це завзятість у зважуванні і порівнюванні доступних вихідних даних.

Якби після відходу сподвижників Пророка мусульманське суспільство продовжувало дотримуватися принципів коранічного світогляду, ми б зберегли єдність умми, проявляли б ініціативу в ісламських суспільних науках і не розділилися б на воюючі фракції. Ще в цьому процесі ми втратили істину і справжні інтереси людини, і наше суспільство від'єдналося. Якби принципи Корану і їх розуміння продовжували направляти ісламську думку, був би очевидним той факт, що слова Пророка, звернені до арабських племен, що кочували в пустелі, були обумовлені особливими потребами, здібностями, історією і культурою. Протягом тривалого часу, Коран розглядали як спосіб

досягнення благословення і Божественної нагороди за допомогою його читання і заучування, в той же час іджтіхад (спроби нового тлумачення смислів Корану) був недостатнім.

Вивчення історії ісламської освіченості вказує на те, що примітивність шляху і мислення разом з впровадженням людей, неарабського походження, в мусульманське суспільство мали переважний вплив на хід історії арабського національної держави. Коран все ще залишається статутом, вічним посланням, закликком, законом і світоглядом, ефективним в усі часи і в будь-якому місці. Його функцією є не просто висунення інструкцій або проголошення законів для управління суспільством в певні періоди часу і в певних місцях, навпаки, він – нескінченний, натхненний Богом світогляд.

Більш того, оскільки Сунна і хадіси Пророка передавалися по ланцюжку, висновки вчених школи Медини відповідають думкам і діям Пророка. З іншого боку, ідеї імама Ахмада ібн Ханбала, засновника останньої сунітської школи права, сильно відрізняються від думок вчених школи Медини і ісламського суспільства за часів Пророка. Роботи Ханбала, якими б вони не були, не можна вважати вираженням істини в останній інстанції.

Більшість мусульманських вчених зосереджували свою увагу на предметі побожності особистості, або на те, що стали називати видами поклоніння (ібадат), хоча кожна дія, публічне чи приватне, вчинене мусульманином з найкращих спонукань, є формою поклоніння. Подібним чином, вчені почали заглиблюватися в закони особистого статусу і норми, які регулюють світські справи, наприклад, договору про

продаж. І не залишалося часу і сили для написання книг про роботу уряду в інтересах суспільства. Ісламський світогляд з його акцентом на збалансованості громадської та приватної сфер був повністю втраченим. Те, що залишилося – це риторика загроз і залякування, заснована на припущенні про те, що мусульманському населенню в цілому призначено залишатися в стані невігластва.

Послання Пророка до його сподвижників характеризувалося любов'ю, повагою, повагою і визнанням їх видатних якостей, досягнень і впливу. Коранічний світогляд є етичним, монотеїстичним, цілеспрямованим, позитивним поглядом на світ і відображенням здорової, збалансованої людської природи, бо Господь створив нас наділивши саме такою природою. Окрім цього, науковий закономірний погляд підтримує відповідальне управління планетою і її багатствами. Мусульманин, який усвідомив світогляд Корану, буде жити в гармонії зі своєю даною Богом природою, яка є благою в своїй суті. Ми, як мусульмани, покликані виховувати наших дітей, впроваджуючи в їхні незміцнілі уми і серця бачення любові, гідності та світу.

Незважаючи на негативні інтелектуальні та культурні впливи матеріалістичної культури наших днів, ми повинні проводити соціально-психологічні дослідження, які вивчають Коранічний світогляд і любов до Господа, яка є наріжним каменем життя мусульманина. Такі дослідження можуть стосуватися літератури, яка є освітнім матеріалом для батьків і школи. Звертаючись до дорослої аудиторії, увага має бути зосереджена на свідомому міркуванні про благословення Господа і Його провидіння, і на тому, як Він з повагою ставиться до людей.

Ми можемо почати міркувати про застосування коранічного світогляду в наших громадських установах за допомогою використання його концепцій в різних сферах життя. Такі концепції включають спільну нараду, справедливість, милосердя, благі діяння і очищення. Протилежними концепціями є несправедливість, гріхи, агресія і все, що суперечить розуму і інтересам людей. Ми прагнемо піднести правильне розуміння Корану як джерела керівництва і конструктивного духовного світогляду для нашого життя і суспільства. Коран виступає як міра всіх запропонованих цілей і намірів, а також – як набір критеріїв для оцінки змісту оповідань та інших текстів.

Інтелектуальні і культурні конфлікти лютують завдяки чийось зусиллям, докладеним для знищення або маргіналізації мусульманської ідентичності і культури, руйнування її творчих здібностей, реформаторського потенціалу в зміні сучасної матеріалістичної культури. Права і роль жінок в сім'ї і суспільстві є примітним прикладом цього. Інститут сім'ї історично був в центрі уваги мусульманських вчених з-за його істотного зв'язку з ісламським правом. Отже, мусульманська сім'я зберегла своє значення і моральну силу, незважаючи на згубну атрофію і стагнацію ісламської думки. Поки ми не реформуємо систему сім'ї та роботи з метою відображення розсудливості взаємно доповнюваної ролі обох статей в структурі сім'ї, ми будемо і далі руйнувати мусульманське суспільство і обумовлювати деградацію його членів.

Доповнювана взаємно єдність статей привносить гармонію в існування людей і в фізичну, психологічну та громадську природу як чоловіки, так і жінки. Разом вони формують повну, синхронізовану єдність. Замість того, щоб

засновувати наше мислення і поведінку на припущенні про те, що чоловіки і жінки є різними за своєю сутністю, мусульмани повинні оперувати переконанням в тому, що вони схожі в деяких аспектах і, в той же час, вони також наділені певними особливостями, які служать для взаємного доповнення тих чи інших аспектів.

Матеріалістичний світогляд ігнорує або слабо відображає ці істотні, органічні психологічні та соціальні відмінності між чоловіком і жінкою. Ми бачимо що знищують ефекти такого нігілістичного і ненаукового підходу в суспільстві Заходу в формі несправедливого ставлення до жінок і дітей. Ця несправедливість руйнує інститут сім'ї і її конструктивні етичні основи. Жінки оточені перешкодами, які перешкоджають реалізації ними материнських інстинктів або, якщо вони здійснюють ці інстинкти, то дотримуються тільки матеріальних і психологічних цінностей свого вибору. У той же час, чоловік звільнений від цього обов'язку.

Відсутність знань про коранічний світогляд, його соціальні виміри і структуру культурної системи грає на руку тим, хто бажає позбавити мусульманське суспільство культури. Взаємне доповнення може впорядкувати соціальні відносини між чоловіками і жінками, їхні права та обов'язки в світлі даної Господом природи і коранічних концепцій любові (аль-Мавадда), співчуття (аль-рахма), благодіяння (аль-маруф) і милосердя (альіхсан).

Цей світогляд вимагає більш глибокого розгляду в плані подружніх відносин і практичного переосмислення гарантованих прав чоловіків і жінок в економічній, політичній, соціальній та освітніх сферах. Таке переосмислення дозволить цим сферам функціонувати

більш гармонійно за допомогою концепцій і принципів Корану, і таким чином створювати інтегровані системи в суспільстві.

Громада або народ в коранічному світогляді повинні розглядатися як нероздільні частини людського існування, яке може вважатися повноцінним тільки тоді, коли люди і громади живуть в симбіозі. Коран звертається до окремої людини, громади і людської раси в цілому: «Аллаг обіцяв тим з вас, які увірували і робили праведні діяння, що Він неодмінно зробить їх намісниками на землі, подібно до того, як Він зробив намісниками тих, хто був до них» (Сура «Світло», 24:55).

Коран звертає увагу на три основи, необхідні для успішної діяльності людини: сила впевненості і віри; продуктивність діянь; ефективність дії в плані справедливості оного. Так що ж керує відносинами між своїм «я» і іншим в коранічному погляді на світ? Це людський вимір коранічних поглядів на світ і життя людей є життєво важливим. Коранічне монотеїстичне бачення є універсальним і інтегративним. Таким чином, «інший» є інтегральною частиною свого «я», так і своє «я» розглядається як інтегральна частина «іншого».

З точки зору коранічного світогляду взаємозв'язку між своїм «я» і іншим являють собою взаємопроникні кола, кожен з яких привносить щось корисне для іншого. Своє «я» і інший належать до «людям і племенам» в різних соціальних системах людей, які представляють розмаїття. «Серед Його знамень – створення небес і землі і відмінність ваших мов і кольорів. Воістину, в цьому – знамення для тих, які володіють знанням» (сура «Ар-Рум», 30:22).

Різноманітність існує тоді, коли люди докладають зусиль для взаємодії і доповнення один одного в об'єднаному прагненні відповідально використовувати планету і її ресурси, забезпечувати свої власні потреби і інтереси інших, формувати цивілізації і культури. Тільки справедливість повинна управляти взаємовідносинами між своїм «я» і іншим навіть в середовищі ворожості та відчуження. Так само, братній зв'язок об'єданого людства вимагає, щоб своє «я» і інший уникали будь-якої несправедливості і агресії. У Корані приділяється увага поняттю агресії і її проявам і йдеться про те, як слід поводитися в цьому відношенні: «Заборонений місяць – за заборонений місяць. Порушення заборон вимагає помсти! Якщо хтось виявить ворожість до вас, то ви виявите ворожість до нього так само, як він виявляв ворожість до вас. Бійтеся Аллага і знайте, що Аллаг – із богобоязливими!» (сура «Корова», 2: 194). Конфлікт і війна між побратимами в плані приналежності до людства завжди включає в себе перехід червоної лінії, навіть якщо вона законна і необхідна. На цьому шляху Коран попереджає нас про серйозність такої дії. У відсутності стриманості не буде справедливості, так як справедливість є плодом поміркованості в усьому.

Іслам призводить нас до джерела керівництва і до відкриття універсальної наукової фази людської цивілізації. Коран охоплює людство в цілому. Коран не є дискурсом надприродного і чудотворного, подібні одкровення, які були даровані людям в більш ранні часи. Це дискурс знання, читання, роздуми і споглядання, дискурс розуму, докази і переконання, дискурс керівництва, братства, справедливості і миру. Іслам є кінцевим Божественним Посланням, зверненим до людей, і коранічним поглядом на існування людей, він служить відображенням нашого, даного

Господом, потенціалу в управлінні і намісництві на Землі. Кожен з нас бере з цінностей і вчення Ісламу те, що може і буде запозичувати і застосовувати. Ісламський світогляд є основою всіх відносин між своїм «я» і іншими на основі принципів справедливостей і світу. Ми повинні бути обережними, щоб не змішувати ісламський заклик до віри, або дават, і ісламську державу, або Давлат. Держава є політичною єдністю, яка існує з метою соціальної організації людей.

Захід з ентузіазмом використовував науковий метод без застосування монотеїстичного ісламського світогляду. Після того, як Захід відмовився від релігії, релігію почали розглядати як марновірство. З іншого боку, Коран висловлює цілі, цінності та концепції, які залишаються незмінними з плином часу і не відрізняються в різних місцях. Оскільки умови життя людини постійно змінюються і еволюціонують, то і застосування ісламських цінностей і концепцій також повинні змінюватися і еволюціонувати. Розсудливе застосування ісламських цінностей і концепцій в контексті певних часів і різних місць вимагає мудрості, знання і проникливості. Коран, слова Господа і Його останнє послання до людства, є також джерелом чинного керівництва в тому, як правильно використовувати природу і закони Всесвіту в усі часи і всюди. Роль Сунни Пророка, як другого джерела ісламського послання, відображає мудрість в застосуванні цінностей, принципів і концепцій цього послання.

Коранічний світогляд і життя Пророка надають реалістичне послання, здатне направляти людей і дають можливість силам добра в душі людини здолати схильності до гедонізму, гріха, несправедливості і задоволення власних інтересів.

Спочатку, мусульманське суспільство має усвідомити свій занепад і те, що такий розвиток мав місце внаслідок певних факторів, які можна виправити. Мусульманське суспільство повинно навчитися ігнорувати спотворені і нереалістичні способи задоволення ісламських потреб.

Мусульманські мислителі, реформатори і просвітителі повинні визначити хвороби сучасної ісламської культури і спрямувати сили на подолання цих загроз. Подібним чином, кожна підгрупа в межах широкого мусульманського суспільства повинна розпізнати джерела несправності або незбалансованості і методи їх виправлення. Тоді мусульманське суспільство зможе оздоровитися і відновити свою роль культурного першопрохідника з чіткими поглядами і оптимізмом. Коранічний світогляд знову буде служити основою для суспільного життя.

Іслам є рятувальним човном, який благополучно доставить нас до берега, компасом, який гарантує наше безпечне прибуття до місця призначення. Іслам не є: формою расизму, яка прислуговує гордості людини і агресивним інстинктам; наївним, рабським, образливим і чернечим ідеалізмом; або нігілістичним матеріалізмом, в якому виживає лише найсильніший. Вірніше сказати, що Іслам є повним і духовним ідеалізмом, збалансованим і здоровим. Цей погляд на Іслам забезпечує основу, в межах якої зустрічаються потреби людини в атмосфері безпеки, справедливості і умиротворення розуму.

Глава друга

Принципи, втілені в коранічному світогляді

Ці цінності і принципи є фундаментальними, важливими будівельними блоками коранічного світогляду на практичному рівні. Вони направляють культурний прогрес суспільства. Монотеїзм є найбільш фундаментальним принципом цього світогляду, тому що він забезпечує найбільш інтуїтивною, переконливою, універсальною відповіддю на духовні запити людини. Він також представляє так звану вершину логіки людини в розумінні різних вимірів життя і існування: «Творець небес і землі! Він створив вам дружин із вас самих, а також створив худобу парами; так Він розмножує вас. Немає нічого, схожого на Нього! А Він – Всечуючий, Всевидячий!» (сура «Рада», 42:11). Вказівки Корану відображають невід'ємну природу свідомості людини з її цілеспрямованими, етичними і духовними нахилами.

Принцип даного Богом намісництва відображений в словах Господа, звернених до ангелів, про створення Ним людей. На індивідуальному і громадському рівні люди мають обізнаність і розумінням. Принцип намісництва, який має на увазі здатність до дії в світі, винагороджує людей почесним становищем. Це положення тягне за собою право користуватися свободою при прийнятті життєвих рішень і обов'язків і відповідальність за наші дії на планеті.

Справедливість є основною метою всіх діянь людей і взаємодії між ними на всіх рівнях: матеріальному, духовному, економічному, соціальному і політичному. Без

справедливості і поміркованості всі виміри існування людини і намісництва позбавлені значення і цілей: справедливість є мірою для розсудливих діянь. Коран допомагає нам побачити комплексність справедливості у всіх аспектах життя для особистості і суспільства. Люди відрізняються від інших живих істот, своїми душею і свідомістю, своїм прагненням до пошуку знання. Така честь, надана нам, тягне за собою відповідальність, яка, в свою чергу, вимагає, щоб людина, насолоджуючись свободою, робила обґрунтований вибір. Однак, свобода не виправдовує хаос або спотворення прав та інтересів інших людей, суспільства або майбутніх поколінь. Отже, ніхто не може порушувати ці права людини на управління в їх індивідуальному і суспільному вимірі.

Суб'єктивна персональна свобода є свободою свідомості, пов'язаної з індивідуальними переконаннями, доктринальними віруваннями і світоглядом. Вторинною є свобода діяти в соціальній сфері. Ця свобода впливає на суспільство і має відповідні межі, визначені шляхом спільної наради. Суспільство визначає межі та способи контролю, воно повинно докладати всіх зусиль для встановлення правильного балансу між індивідуальними правами і свободами і правом суспільства забезпечувати своє процвітання і виживання.

Коран гарантує нам, що велика нагорода Бога буде дана тим, «які відповідають своєму Господу, здійснюють намаз, радяться між собою про справи і витрачають з того, чим Ми їх наділили» (сура «Рада», 42:38). Метою наради є забезпечення керівництва для підтримки порядку і управління суспільством в цілому, без утиску при цьому індивідуальних прав і свобод.

Люди направляються як раціонально, так і інтуїтивно, до переконання в тому, що в межах їхніх здібностей і обставин вони вільні у виборі, за який вони відповідають. Коранічний світогляд розглядає життя людини як серйозний, значний ресурс фундаментального блага. Воно розглядає плоди всього, що ми зробили в цьому житті за допомогою реформ, творчості та діянь, спрямованих у вічність. Наше вроджене духовне сприйняття є основою для духовності і моральності. Підносячи такі прагнення в центр нашого усвідомлення, Коранічний світогляд стає нашим центром і джерелом натхнення.

Людина краще здатна приймати свідомі і відповідальні рішення щодо спрямованості свого життя. Світогляд підсилює нашу обізнаність про відповідальність і моральному звіті, які є невід'ємними складовими даної Господом природи людини і належать до якостей, які необхідні для виконання ролі намісників Господа на планеті.

За допомогою сили своїх зростаючих знань люди отримують здатність використовувати природні ресурси і формувати культури і цивілізації. Вони також гарантують свободу, здатності вибирати і можливість духовного і морального сприйняття, яке веде їх до життя, наповненого змістом, спонукає прагнути до блага і чесності, до усвідомлення своєї відповідальності перед Творцем.

Спільна нарада (аль-шура) не є предметом примхи або користі людей, що володіють силою і впливом, а навпаки вона відкрито для участі широких кіл суспільства. Ця практика захищає законні права всіх діяти на основі своїх переконань без перешкод або обмежень, таким чином, задовольняючи цілі існування людей і здійснення

запланованих завдань в плані їх розвитку, реформ і безпеки. Спільна нарада є важливою для процвітання особистості, суспільства і людства в цілому.

Ретельне вивчення Корану, концепцій, властивих спільній нараді та її істотному зв'язку з етичними, пов'язаними з управлінням, і еволюційними цілями, встановлює справжнє значення справедливого управління свободою, яка проявляється в душі справедливості, гідності і толерантності. Спільна нарада захищає суспільство від лих тиранії, авторитаризму, несправедливості і корупції. Свобода і спільна нарада (або навпаки її відсутність) відіграють важливу роль в розквіті або занепаді цивілізацій. Свобода і нараду є необхідними умовами для виживання людської цивілізації.

У міру того, як мусульманські суспільства проходять фази відродження і відновлення своєї культурної життєздатності, вони повинні усвідомити ту незалежність, яка існує між свободою і спільною нарадою з одного боку і розквітом і занепадом цивілізацій з іншого. Людська цивілізація сьогодні страждає від переваги матеріалізму і расизму (власне «я», яке стимулює зло); підробленої демократії і її вимог, так званих свобод, які є нічим іншим, ніж видимістю нігілістичної анархії; засилля вводять в оману рупори у вигляді засобів масової інформації та соціологічних дослідницьких центрів, контрольованих впливовими, багатими класами.

Просунуті матеріалістичні суспільства позбавили інші нації матеріальних і людських ресурсів, намагаючись уникнути впливу своїх власних помилок, відсутності гнучкості своїх політичної, соціальної та економічної систем, своїх

корумпованих, расистських практик і погіршення моральності людей і соціальних систем. Ціна цього витонченого грабежу заплачена слабкими, менш просунутими націями за допомогою втрати найбільш освічених умів, матеріальних і людських ресурсів і їх гідності.

Розрив між масами звичайних людей і феодальною (монополістичною) меншістю представлений широкою технічно-капіталістичною інтелігенцією. Соціальна твердість і економічні, соціальні і політичні сили продовжують погіршуватися і поширюватися по всьому світу. У зв'язку з історичними причинами, пов'язаними із середовищем і відсутністю культурної гнучкості, мусульманське суспільство не змогло усвідомити важливість інституцій.

Сьогодні, однак, якщо ми щиро побажаємо задля власної вигоди і суспільства, ми не знайдемо виправдання нашого провалу в побудові найкращих інституцій, які тільки ми можемо побудувати. Якщо ми пригадаємо слова з Корану: «Якби Аллаг не стримував одних людей за допомогою інших, то земля прийшла б у розлад.

Однак Аллаг милостивий до світів» (сура «Корова», 2: 251). Зараз багатство, яким володіють деякі тиранічні або корумповані ісламські держави, загрожує зруйнувати ініціативу просування мусульманського суспільства на шляху відродження.

Існує реальна загроза, яка є першою ознакою того, що пробудження частини мусульманського суспільства буде зупинено ще в зародку, до того, як йому буде надано шанс на процвітання і набуття плодів. З огляду на ревні зусилля вчених, реформаторів і просвітителів, беручи до уваги ту

турботу матерів і батьків, ті жертви, які вони приносять в ім'я майбутнього своїх дітей, можна зробити висновок, що мусульманське суспільство має все необхідне для досягнення цих цілей, незважаючи на перешкоди.

Знаменитий суддя і юрист Ібн Хальдун (помер в 1406) зробив багато для впровадження систематичного, причинного, наукового дослідження і систематичного, причинного підходу в гуманітарні науки. Він відзначав, що для Одкровення і правильного розпізнавання різних послань і проникнення в область знань людини, кожне твердження і повідомлення Посланця має спочатку оцінюватися згідно з відношенням до людських спонукань і вимірюватися критеріями логіки. Причинність і відповідальне намісництво є невід'ємними. Без причинності життя буде обмежене хаосом і не буде підстави для відповідальних дій і звіту. Завдання намісника Бога включають бажання, відповідальність і здатність діяти, ґрунтуючись на монотеїзмі, цілеспрямованості і моральності.

Дане Господом намісництво на планеті є неможливим без визнання причинності в житті людини. У правильних взаєминах між Одкровенням (тим, що написано, або аль-Мастура), законами людської природи і Всесвіту (ті, які ми спостерігаємо, або аль-Манзур) і причиною (баланс або шкала, або аль-Мізан) – закони людської природи і Всесвіту є предметами Одкровення, в той же час, підстави причини і логіки є тим, як ми розуміємо керівництво Одкровення. Якби мусульманський шлях мислення не спотворився під впливом грецької філософії, мусульмани повинні були стати першими, хто відкрив науки про суспільство. На підставі раннього застосування закономірних поглядів і цілісного,

наукового підходу вони можуть досягти набагато більшого, ніж інші нації.

Для виправлення курсу ісламської філософії та культури сьогодні, мусульманські мислителі і реформатори повинні відродити цілісне, наукове сприйняття світу. Потім, на основі міцної бази коранічного світогляду, вони зможуть реформувати підхід мусульманської громади до культури, освіти та виховання дітей, який формує основу для мислення суспільства, академічних інституцій та освітньої системи. Така реформа може об'єднати ісламські погляди на різні галузі знань. Також, така реформа може прискорити створення програм для різних академічних спеціальностей, які пропонуються разом з доктринальними інструкціями Корану, що відображають ісламський світогляд.

Істинний ісламський світогляд є цілісним, закономірним і дисциплінованим. На жаль, переважаючий серед мусульман світогляд, який помилково претендує на те, щоб бути «ісламським», є теоретичним, роздробленим і вибірковим. Для того, щоб відновити Коранічний світогляд і наново побудувати систему правильно спрямованого ісламського мислення мусульманської громади, ми повинні розпізнати той глибокий вроджений хист, універсальні закони і умови часу і місця, і усвідомити те, що Одкровення є джерелом ісламського знання.

Смисли грають роль інструментів причини, яка є мірою людського мислення. На основі логіки і підстав причини і громадського впливу, ми спостерігаємо і порівнюємо, і це надає нам можливість робити судження про світ. Бажання – це основа для вибору і рішень того, як переслідуючи принципи праведності, справедливості і реформування

планети задовольняються особисті цілі. Як на рівні окремих індивідуумів, так і на рівні суспільства в цілому, мусульмани можуть відновити те, що було спотворено в їх способі мислення і вплинути, таким чином, на мислення майбутніх поколінь.

Глобалізм є характеристикою тієї фази, в якій всі стадії людського розвитку зливаються. Всі релігії, що існували до Ісламу, були спрямовані до певних людей, які вели примітивне життя, перебуваючи у відносній ізоляції від інших. Більш того, засоби, завдяки яким ці релігії долинали до людей, були у своїй більшості містичними. Іслам прийшов за допомогою послання до всіх людей на Землі, до всіх нащадків Адама. Як результат, його дискурс звернений до всього людства і засоби, завдяки яким він досягає своїх слухачів, є закономірними, котрі спиралися б на наукове розуміння Всесвіту і місця людини в ній. Цілі Ісламу – це справедливість і мир. Без справедливості немає місця для миру і глобалізму. Глобалізм і глобалізація є протилежними поняттями. Глобалізм обумовлює спілкування, мир між людьми і спільнотами, братство, співчуття і справедливий розподіл благ і ресурсів. Глобалізація, в свою чергу, виникає на ґрунті контролю і сприяє йому, але посилює експлуатацію і корупцію. Разом з ростом пересування людей по світу, глобалістична, наукова фаза людського розвитку, яка почалася з послання за допомогою Пророка, просунула людей ближче до єдиного глобального суспільства. Спілкування, взаємне визнання і розподіл благ між народами світу і людьми як такими спонукатиме їх формувати єдине людське суспільство.

Альтернативою глобалізації є глобалізм, тобто встановлення глобального суспільства, порядку і управління на підставі

принципів братства, справедливості, конструктивного використання свободи. Мусульманське суспільство відповідальне за відновлення свого бачення і основу своєї конструктивної системи з точки зору того, що відправною точкою є фундаментальне єдність людства: «Аллаг закликає до Обителі миру і благополуччя і наставляє на прямий шлях тих, кого забажає!» (сура «Юнус», 10:25).

Глава третя

Коранічний світогляд: підстава, відправна точка і натхнення для реформ і творення

Для відновлення коранічного світогляду мусульман, ми повинні глибше вивчити і усвідомити нашу історію як умми і, зокрема, життя мусульманського суспільства в епоху Пророка і праведних халіфів. Ми повинні високо оцінювати вплив світогляду на цю освічену добу, на ісламську спадщину і на перебіг подальших періодів, які, в свою чергу, ознаменували людську цивілізацію, якась досягла апогею на даному для того часу етапі розуміння науки і Всесвіту. У світлі того, що ми знаємо про духовний світогляд, заснований на справедливості і братерстві між усіма, і про інших матеріалістичних світоглядах, заснованих на расизмі і агресії, ми починаємо розпізнавати справжні характеристики сучасної цивілізації. Характеристики, які ми спостерігаємо в сучасній цивілізації, є, насправді, конкретними виразами закону джунглів і гріховними властивостями свого «я». Оскільки основні структури таких товариств розвиваються більш жорсткими і вразливими, суспільства самі починають слабшати і розпадатися. Ні етика, ні права не мають значення або місця в світі джунглів. Таким чином, подібна цивілізація не буде здатна вижити, тому що безперервні конфлікти, які неминуче виникають через основоположні принципи є схожими на вогонь, який яскраво палахкотить і пожирає сам себе, якщо нічого не знаходить поблизу: «Ми вже записали у Псалтирі, після нагадування, що землю успадкують Наші праведні раби. Воістину, це – послання для людей, які поклоняються!» (сура «Пророки», 21: 105-106).

Свідома духовність підтримується Кораном, який уособлює звершення справедливості, толерантності та етичну цілеспрямованість і є повною протилежністю зіпсованого матеріалізму. Незважаючи на повне неприйняття керівництва Одкровення, сучасна матеріалістична цивілізація досягла хороших результатів завдяки використанню систематичного, закономірного методу наукового дослідження, який є однією з вимог для того, щоб люди були намісниками Бога на Землі.

Мирські нахили сучасної цивілізації все ще вимагають необхідної умови істинного управління: свідома духовність, успадкована незіпсованою, правильно спрямованою природою аль-нафс аль-лаввама (засуджує голос власної свідомості людини). Без неї неможливо боротися з небезпечними духовними і соціальними хворобами, якими страждають члени сучасного суспільства.

Так, тільки Іслам правильно тлумачиться і взаємодіє з іншими доречним способом, так, тільки справжнє розуміння коранічного світогляду очищено від спотворень і підтримує розсудливі освітні практики. Прийнявши його, ми будемо озброєні для пропозиції сучасним матеріалістів шляху звільнення від конфліктів, несправедливості і небезпеки, які загрожують їх існуванню. Завдання реформування належить мусульманським мислителям і першопрохідникам, які, для подолання культурних перешкод і нерухомості, відсталості, вимагають великої кількості об'єктивності, терпіння і сміливості.

Глава четверта

Ісламський світогляд і гуманістичні етичні концепції

Мусульманське мислення переважає над атавістичною прихильністю до традицій, практиками і використанням досвіду минулого, в той же час ментальність певних мусульман характеризується пасивністю і апатією, яка поглиблює прірву між цінностями та ідеями, уособлених в ісламській традиції, і реальними умовами життя і взаємин між мусульманами. Безсумнівно, цінності та концепції є інструментами для конкретних дій.

Ісламські цінності, принципи і концепції простежуються в зв'язку з основним баченням мусульманського суспільства. Сьогодні ми вимагаємо впровадження цих концепцій шляхом освіти в розум і серце кожного мусульманина і застосування їх на рівні об'єднаних, взаємодіючих соціальних, політичних і економічних установ. На цьому шляху ми можемо створити життєздатну, позитивну, ефективну мусульманську громаду, готову формувати цивілізацію і творити історію. Нам потрібно допомогти вченим, реформаторам, просвітителям і керівникам мусульманського суспільства усвідомити свої обов'язки і виконати призначені їм ролі, і, таким чином, дозволити як їм особисто, так і їхнім нащадкам задовольнити дані Господом духовні прагнення.

Коранічний світогляд є реалістичним баченням існування у всіх областях, в той же час він надає керівництво щодо того, як поводитися по відношенню до законів Всесвіту і нашої людської природи. Це бачення починається з концепції

абсолютного єдності, Божественного «Я» і відповідного принципу єдності і взаємного доповнення Всесвіту і її численних компонентів. Як впливає з цього принципу, важливим є усвідомлення того, що братство всього людства є вкоріненим в кожному з нас; ми несемо персональну і соціальну відповідальність за життя, цілеспрямовану, моральну і конструктивну; структура життя людини і Всесвіту в цілому спирається на основу єдності в різноманітті та різноманіття в єдності.

Нам потрібна серйозна, об'єктивна, критична переоцінка спадщини суспільства і історії, щоб ми змогли відрізнити хороше від поганого, корисне від марного. Якщо ми очистимо наші інтелектуальні, освітні та соціальні сфери від слабкості, упереджень і спотворень, то ми зможемо розвинути об'єктивний, заснований на Корані, глобальний підхід, який черпає своє натхнення з мудрості, втіленої в житті Пророка і шляхах, які він використовував для застосування вчення Корану в повсякденних ситуаціях.

Знання і розуміння є, в першу чергу, областю діяльності мислителів, вчених і інтелектуалів, а також – шкіл і вчителів. Завданнями батьків є надавати освіту і вдосконалення духу і свідомості своїх дітей, настанову своїх дітей на шляху розвитку відповідної поведінки. Мислителі, просвітителі і реформатори повинні звертати належну увагу на літературу і інституції, що стосуються досліджень освіти з культурної, наукової точки зору, і потім надавати батькам це всілякими методами, зокрема, за допомогою цифрових технологій та Інтернету.

Наші релігійні, соціальні та освітні інституції очолюються виключно тими, хто володіє мізерними успіхами у

відповідних сферах; в той же час, ми переносимо наші ресурси і схвалюємо ті області, які вважаються більш прибутковими і престижними як, наприклад, медицина та інженерія. Однак, маючи низьку продуктивність нашої соціальної системи, ми, в кінцевому рахунку, віддаємо наших фахівців іншим країнам. Саме час для нас очистити і перебудувати нашу культуру і забезпечити наших дітей сприятливою духовною, інтелектуальною та культурною базою.

Існують значні полеміка і плутанина навколо істинної природи «ісламізації знань» та шляхів її досягнення. Однією з найбільш вагомих причин цього є відсутність ясності в тому, яка існує проблема в розвитку ісламських громадських наук, а також нездатність прояснити природу їх змісту і завдання, і то, як вони пов'язані з ісламською спадщиною, ісламською наукою і західними суспільними науками, відповідно. Ісламізація знань і ісламізація суспільних наук є двома сторонами однієї медалі і поки ми не зможемо прояснити зв'язок між ними, а також їхній зв'язок з традиційними ісламськими науками або дисциплінами і суспільними науками, нерозуміння триватиме.

На даний момент правові (законні) аспекти ісламської традиції обдаровані особливою увагою в ісламській науці, оскільки вона має відношення до життя мусульманського суспільства. Ісламська юриспруденція, від свого зародження, витягувала свої ідеї і зміст із прикладів Пророка і праведних халіфів. Умови, створені Пророком, його сподвижниками і праведними халіфами, були важливим джерелом схоластичної ісламської думки. Подальша розумова і політична ізоляція і безправ'я, які негативно впливали на студентів, які вивчають ісламські правові дисципліни,

привели, з часом, до погіршення інтелектуальної стійкості та інертності, які вилилися в буквальне тлумачення законів, правил і приписів, які не відповідають умовам існування мусульманського суспільства того часу.

Безліч ісламських законів, правил, приписів і правових рішень пристосовані до умов і викликів, що не відповідають сучасному періоду. Дуже важливо, щоб ці незмінні принципи і цінності ісламського світогляду були розпізнані і зберігалися. Дозволяючи собі мати користь від мудрості ісламських цінностей, ми генеруємо новий динамізм в межах області ісламської думки і краще усвідомлюємо, які конкретні кроки потрібно зробити. Зв'язок між сучасними західними науками і ісламізацією знань знаходиться в серці ісламських наук про суспільство і відноситься як до змісту, так і до методу.

Соціальна роль і функціонування суспільних наук відрізняється від права, юриспруденції, правового управління і вирішення. Функціонування юриспруденції і права є, в першу чергу, формальним в природі, в той же час, функціонування наук про суспільство спочатку є інтелектуальним або розумовим. Вони доповнюють один одного і разом прискорюють прогрес мусульманського суспільства і його цивілізації.

Важливо розрізнати західну науку, яка генерується соціологічними дослідженнями і їх осмисленням, і методологією, яка використовується в західних суспільних науках. На основі цієї відмінності ми бачимо те, що розвиток ісламських суспільних наук не протистоїть традицій минулого. Навпаки, такий розвиток може відбуватися на основі досвіду, знань і досягнень західних суспільних наук.

Ідеальний зміст західних суспільних наук перебуває під впливом двох факторів. Перший фактор – це західний світогляд. Релігія більше не є важливою частиною поглядів, діянь або соціальних взаємин західних людей, багато з яких схильні вважати себе агностиками. Другим фактором є об'єктивні елементи, представлені методами дослідження в західних суспільних науках. Об'єктивний аспект розумового змісту західних суспільних наук, який дає багато творчих інструментів, систем та інституцій, може використовуватися для розвитку ісламських громадських наук.

Мусульманські студенти і дослідники повинні зробити наступне: звільнити себе від звички успадкування та розумової субординації, озброїтися творчим, цілісним, критичним, науковим та аналітичним типом мислення; досягти доброго розуміння поглядів Корану на людей і світ навколо них, включаючи його незмінні цінності і принципи; знайти глибокі знання наукового методу вивчення людської природи, законів і моделей матеріального Всесвіту, а також суспільства людей, їх потенціалу та сили в контексті певних тимчасових і географічних станів; отримувати користь від ісламської спадщини і наукових досягнень сучасного західного суспільства.

Міжнародний інститут ісламської думки зробив багато вагомих кроків у сфері академічних досліджень для пропозиції моделі для вчених в сферах ісламознавчих, громадських наук і методології, а також моделі для академічних дослідницьких центрів та університетів. Шляхом вивчення, удосконалення і розвитку цієї моделі ми можемо допомогти перемістити фокус цих дій від простих зовнішніх форм і риторичного суперництва до того, що

дійсно має значення – до ісламського світогляду з його незмінними цінностями і концепціями.

Глава п'ята

План Міжнародного інституту ісламської думки щодо розвитку університетських програм

Міжнародний інститут ісламської думки зробив внесок у реформування університетських програм, запровадивши свою модель в Міжнародному ісламському університеті (Малайзія). Ця модель полягає в набутті студентами подвійної спеціальності – головної спеціальності і другої спеціальності на факультетах ісламського одкровення і суспільних наук відповідно. Одна з двох спеціальностей студентів – це ісламознавство. Ця успішна система виховує випускників, які є висококомпетентними у відповідній спеціальності, а також мають чітке уявлення про мусульманську ідентичність і виявляють значну зрілість, розуміння і правильне сприйняття ісламського світогляду і ролі мусульманського суспільства в прогресі людської цивілізації. Повноцінний план реформи був складений для університетської програми.

Суть цього плану полягає в тому, що загальний курс вивчення ісламознавства складається з двох частин. Перша частина (приблизно 30 залікових годин) забезпечує студентів тим, що потрібно мусульманину знати про його / її релігію. Ця частина становить обов'язкову другу спеціальність в релігійних науках, суспільних і гуманітарних науках. Що стосується другої частини (також приблизно 30 залікових годин), то її мета – дати студентам загальні знання про історію мусульманського суспільства, життя Пророка, ісламської цивілізації і традиційні релігійні (ісламські) науки.

До того ж до цієї загальної програми з ісламознавчих наук, читаються ще два інші типи курсів. Перший з них – курс суспільних і гуманітарних наук, а другий складається зі спеціальних курсів з релігійних наук. Пізні курси включають ісламське право і юриспруденцію, доктрину і філософію (ілм усуль аль-дін), вивчення хадисів (ілм аль-хадис), екзегезу Корану (ілм альтафсір), біографію Пророка (ілм аль-сіра), арабську граматику (ілм аль-нахв) і риторику (ілм аль-Балага). Кожна програма ступеня студента буде складатися з двох спеціальностей, і перша частина кожної – це програма ісламознавчих наук (основа).

Кожна програма бакалаврату матиме такий вигляд:

- 30 год. Ісламознавчих дисциплін + 60 год. Предметів по головній спеціальності + 30 год. На додаткову курсову роботу = 120-130 год. Програми рівня по одній з громадських, гуманітарних або релігійних спеціальностей;
- 60 год. Ісламознавчих дисциплін + 30 год. Предметів за другою спеціальністю + 30 год. На додаткову курсову роботу = 120 год. Програми рівня по ісламознавчій науці;
- 60 год. Ісламознавчих дисциплін + 30 год. Предметів за фахом + 30 год. На додаткову курсову роботу = 120-130 год. Програми рівня ісламознавчих наук, які навчають методиці викладання основ Ісламу в початковій і середній школі.

Якщо студент здає іспити за другою спеціальністю досить добре, щоб вона перетворилася на його головну спеціальність, то такий студент-випускник буде мати два ступені бакалавра: один – з ісламознавства, а інший – за своєю головною спеціальністю.

Деталізація цих програм була завершена в 2008-2009 академічних роках і, сподіваємося, що вона буде корисною для інших програм у сфері вищої освіти в усьому світі. Така програма повинна містити додаткові курсові роботи з філософії Ісламу, оскільки вона відноситься до цих наук і її мета – стимулювати їх використання в повсякденних, реальних ситуаціях. Цей план є дуже гнучким і може адаптуватися до безлічі університетських планів і вимог різних спеціальностей.

Сподіваємося, що зусилля мусульманських мислителів, реформаторів, вчених та інших зацікавлених фахівців будуть скоординовані таким чином, щоб надати мусульманському суспільству чітке бачення і забезпечити його керівництвом до дії, щоб удосконалити спосіб мислення мусульман, дати друге дихання їх інституціям, допомогти використовувати їх потенціал на благо і дати свободу їхній творчій енергії.

Автор

Абдул-Хамід Абу Сулейман – президент Міжнародного інституту ісламської думки (США); президент Фонду дитячого розвитку (США), колишній ректор Міжнародного ісламського університету (Малайзія). Він також є автором численних робіт, зокрема, таких: «Ісламська теорія міжнародних відносин: нові напрямки для ісламської методології і думки» (1987), «Криза в мисленні мусульман» (1987), «Подружні розбіжності: удушення ісламського духу гідності людини» (2003), «Відновлення вищої освіти в мусульманському світі» (2007), а також кількох книг і статей арабською мовою. Абу Сулейман опублікував ряд статей, читав лекції і допомагав в організації багатьох міжнародних симпозіумів, конференцій і семінарів.

СВІТОГЛЯД КОРАНУ

Платформ для культурної реформи

Абдул-Хамід Абу Сулейман

Переклад
Світлана Коваленко

Редакція:
Микита Ригайло

Підписано до друку 28.12.2020 р. Формат 70x100 1/16.

Папір офсет. Гарнітура «Garatond». Друк цифр.

Ум. друк. арк. 3,55. Наклад 500 екз. Зам. № ????

Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: + 38 (0362) 62-03-97.

e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення в Державний реєстр суб'єкта видавничої справи

ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Віддруковано в друкарні в-ва «Волинські обереги».

Центральна ідея цієї роботи, яка досліджує причини колосального занепаду мусульманського світу, полягає в тому, що без відновлення етичних, монотеїстичних і цілісних поглядів на цей світ і на все, що в ньому є, ми не зможемо сформувати Коранічний світогляд і почати справжнє і стійке відродження.

Оцінка прихованого потенціалу ісламської цивілізації є більш важливою, ніж захоплення її «золотим» періодом. Саме це автор намагався довести в даній роботі. Наша віра буде повною лише в тому випадку, якщо ми будемо щирими до кінця в нашій любові до Господа і Його Пророка, якщо будемо підтримувати її щирість і чистоту заради торжества істини і блага в світі.

Саме глибоке прийняття цих поглядів і прихильність принципам Корану і Сунни Пророка, як стверджує Абу Сулейман, були ключовими факторами в стимулюванні ранніх послідовників Ісламу, в свідомості яких було місце для Господа. Вони дотримувалися морального кодексу з ентузіазмом і впевненістю, які, на жаль, сучасні мусульмани втратили. Відродження ісламської ідентичності за допомогою коранічного світогляду є ключовою вимогою нашого часу, а те, що призвело нас до цього жахливого стану справ, вже нарешті наближається до завершення.

Книга «Світогляд Корану: плацдарм для культурної реформи» Абдул-Хаміда Абу Сулеймана була видана в 2011 році в перекладі на англійську мову з арабської оригіналу «Аль-Руйан аль-Кавнійа аль-Хадарійа».

Ця добре аргументована і глибока робота намагається запропонувати своє розуміння погіршення стану мусульманського світу, сил, які привели до ослаблення коранічного світогляду в мусульманському свідомості, і того, як повністю змінити цей стан занепаду. Деякі можуть не погодитися з її оцінкою. Як правильно підкреслює Абу Сулейман, відновлення коранічного світогляду є ключовим для будь-якої реальної і тривалої трансформації. На його думку, саме суворе засвоєння цих поглядів і сильна прихильність по відношенню до принципів Корану, які до Сунні Пророка Мухаммада, грали ключову роль в стимуляції раннього мусульманського суспільства на шляху досягнення успіху, який дійсно незаперечний і відчувається навіть сьогодні. Мусульмани не раз намагалися розібратися в своєму утрудненому положенні. Відродження ісламської ідентичності за допомогою коранічного світогляду, як наполягає автор, є ключовою вимогою нашого часу і передумовою для подальшого розвитку умми в майбутньому.

**Міжнародний інститут
ісламської думки**